

DODATEK 7

(Viz DODATEK 2.) Elfové očekávali, že konec Ardy bude katastrofický. Mysleli si, že dojde k rozpadu struktury alespoň Imbaru, když už ne celé soustavy. Konec Ardy není samozřejmě totéž, co konec Eä. Domnívali se, že o něm se nelze nic dozvědět, snad kromě toho, že Eä je ze své podstaty konečná. Stojí za povšimnutí, že elfové neměli mýty či legendy pojednávající o konci světa. Mýty, které se objevují na konci *Silmarillionu*, mají Númenorejský původ.¹⁹ Jsou zcela zřejmě lidského původu, přestože byli lidé obeznámeni i s elfí tradicí. Veškeré elfí tradice jsou podávány jako dějiny nebo jako záznamy o tom, co kdysi bylo.

Zmiňujeme se zde o elfích myšlenkách z raného období, když byli Eldar ještě zcela „fyzičtí“ a měli tělesnou podobu. Mnohem později, kdy procesy nazývané „řidnutí“ a „blednutí“, již letmo zahlédnuté Finrodem, začaly působit, jejich názor na konec Ardy musel být pozměněn, nakolik se jich to dotýkalo. Ale z těchto pozdních dnů máme málo záznamů o navázání spojení mezi elfí a lidskou myslí. Nakonec získali domov, pokud to tak můžeme nazývat, ne ve skutečných viditelných a hmatatelných *hröar*, ale pouze v paměti *fëa* na tělesnou podobu a v touze po ní. Nebyli proto závislí na existenci materiální Ardy.²⁰ Ale zdá se, že se domnívali a stále ještě se domnívají, že jejich touha po *hröa* naznačuje, že jejich dnešní pozdní stav pro ně není přirozený, a zůstávají v *estel*, že je Eru uzdraví. Nevěděli, zda je „nepřirozenost“ zcela způsobena, jak se dříve domnívali, slábnutím *hröa* (jehož příčinou je slabost vnesená Melkorem do podstaty Ardy, která ji živí) nebo částečně také nevyhnutelným působením *fëa*, ovládající hmotu *hröa* po mnoho věků. (V druhém případě může „přirozený“ znamenat jen ideální stav, ve kterém může nepoškozená hmota navždy vydržet soužití s dokonale přizpůsobenou *fëa*. Nemůže to znamenat skutečnou vůli Erua, neboť Téma Děti se objevilo teprve po Melkorově nesouladu. „Řidnutí“ elfích *hröar* proto musí být součástí Dějin Ardy, jak bylo stanoveno Eruem, a je to také způsob, jakým měli elfové uvolnit místo pro Panství lidí. Elfové nemohli pochopit, proč je lidé překonávají, a působilo jim to smutek. Viděli totiž, že lidé, nakolik jsou ovládáni zlem Melkora, *milují* Ardu samu stále méně a méně a urputně se ji pokouší zničit ve snaze ji opanovat. Přesto stále věří, že Eru uzdraví veškerý zármutek Ardy prostřednictvím nebo pomocí lidí; a že elfí účast na uzdravení nebo spasení bude spočívat hlavně v obnově *lásky* k Ardě, ke které přispějí vzpomínkami na Minulost a pochopením toho, co by bývalo mohlo být. Arda, říkají, bude zničena zkaženými lidmi (a nebo jejich zkažeností), ale uzdravena bude dobrem, které v lidech je. Zkaženost a rozmáhající se neláska elfy vyžene. Svatost dobrých lidí, jejich přímá oddanost Eruovi, kterého upřednostňují před vším jeho dílem,²¹ může elfy vysvobodit z jejich posledního zármutku — ze smutku, který musí pocházet z lásky, i nesobecké, k čemukoli menšímu, než je Eru sám.)

A pak jsem náhle spatřil obraz Ardy Obnovené. A v ní mohli Eldar, dovršení, ale neukončení, přebývat ve věčné přítomnosti.¹⁵ A snad se tam i procházeli s Děti lidí, svými osvoboditeli, a zpívali jim písně, které dokonce i v Blažené zemi mohly rozezvučet zelená údolí a věčné vrcholky hor rozeznít jako harfy.“

Na to se Andreth zamračila a zeptala se: „A co byste nám řekli, kdybyste zrovna nezpívali?“

Finrod se zasmál: „To se můžu pouze dohadovat,“ řekl. „Ale proč si, moudrá paní, myslím, že vám budeme vyprávět příběhy z minulých dob, o Ardě, která Byla, o nebezpečích a velkých činech a o vytvoření *silmarilů*? Jak pak budeme pyšní! A vy, vy budete v onen čas doma, hledíce na všechny věci s dychtivostí, jako na své vlastní. To vy budete skutečnými pány. „Oči elfů stále myslí na něco jiného,“ budete říkat. A tehdy už budete vědět, co nám to připomíná: ten den, kdy jsme se poprvé setkali a naše ruce se dotkly v temnotách. Za koncem světa se už nebudeme měnit. A budeme si pamatovat své velké nadání, které budeme vidět stále jasněji, jak budou věky Ardy ubíhat. Bude to těžké břemeno, obávám se, ale ve dnech, o kterých mluvíme, to bude velké požehnání.“ A pak se odmlčel, neboť viděl, že Andreth tiše pláče.

„Běda, pane!“ řekla. „Ale co máme dělat nyní? Neboť mluvíme o těch věcech, jako by už nastaly nebo by měly nastat brzy. Ale lidé upadli a ztratili svou moc. Už nehledáme Ardu Obnovenou: před námi leží temnota, do níž marně upíráme zrak. I kdyby snad bývaly měly být naším přispěním vaše věčné příbytky připraveny, nyní už zbudovány nebudou.“

„Cožpak nemáte žádnou naději?“ zeptal se Finrod.

„Co je to naděje?“ řekla. „Očekávání dobra, které je sice nejisté, má však určitý základ v tom, co je známo? Pak tedy žádnou nemáme.“

„Ano, to je jedna z věcí, kterou lidé nazývají naděje,“ řekl Finrod. „*Amdir* ji nazýváme my, „nadějně vyhlídky“. Ale je tu ještě jedna naděje, hlubší podstaty. Nazýváme ji *Estel*, což je „důvěra“. Protivenství světa ji neotřesou, protože nepochází z naší zkušenosti, ale z naší podstaty a prvotního bytí. Jestliže jsme skutečně *Eruhín*, Děti Jednoho, pak on jistě nestrpí, aby byl o své vlastnictví připraven, ať už Nepřítelem, nebo námi samotnými. Toto je jeden ze základů *Estelu*, kterého se držíme, když předjímáme Konec: věříme, že výsledek jeho stvoření musí sloužit k radosti Jeho Děti. Říkáš, že *Amdir* nemáte, cožpak aspoň *Estel* v sobě nenalézáte?“

„Snad,“ řekla. „Ale ne! Cožpak jsi ještě nepochopil, že i to je součástí našeho zranění, že je naše *Estel* klamná a že jsou její základy otřeseny? Jsme vůbec ještě Děti Jednoho? Nejsme nakonec vyvrženi? A nebyli jsme takoví vždy? Není snad Bezejmenný Pánem Světa?“

„To neříkej ani jako otázku!!!“ vykřikl Finrod.